

Esitied. tsg 24/11.2.1980

M

VANTAA HAKKILA STENKULLA

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 1979

Lea Väkeväinen

Sisällys

	Sivu
Johdanto	1
Kaivauspaikan esittely	2
Asuinpaikka-alueen sijainti ja topografia	2
Kaivaustekniikka	3
Maalajit	3
Löydöt ja löytötiheys	4
Yhteenveto	6
Luettelo kartoista, kuvatauluista ja dioista	8
Kopio peruskartasta 2043 04 MALMI, painettu 1958 Hki	9
Yleiskartta 1:500	10
Pinta- ja pohjavaaituskartta 1:200	11
Tasokartat 1:25	12-20
Profiilikartat 1:10	21-22
Kuvataulut	23-24

Johdanto

Keväällä 1979 sain museoviraston esihistorian toimistosta määräyksen tutkia Vantaan Hakkilan vanhan jokisillan itäpuolella sijaitsevalla Stenkullan pellolla olevaa kivikautista asuinpaikka-aluetta. Paikalle rakennetaan Vantaan kaupungin rakennusviraston toimesta pyörä- ja kävelytie. Paikalle tullessani oli tien alle jäävästä alueesta jo kuorittu multakerros osittain pois ja välittömästi jokisillan itäpuolelle oli kaivettu iso kuoppa.

Kaivaukset suoritettiin ajalla 11.5. - 11.6.1979 Vantaan kaupungin myöntämällä määrärahoilla - 51.000 mk.

Kesällä 1976 suoritettiin jokisillan kaakkoispuolella kaivaukset (ks. Lea Väkeväinen, Vantaa Hakkila Maarinkunnas 1976). Vuonna 1910 alueelta oli löydetty kourutaltta (KM 5618:3) ja oikokirves (KM 5800:1).

Helsingissä 28.12.1979

Lea Väkeväinen

VANTAA HAKKILA STENKULLA

Kylä: Hakkila

Maanomistaja: Vantaan kaupunki

Peruskartta: 2043 04 MALMI, painettu 1958, Hkki

Kaivausalueen koordinaatit: x = 8760

y = 5922

z = n. 23 m

Alueelta tulleet löydöt: KM 20660:1-1053

Aikaisemmat löydöt: KM 5618:3, 5800:1, 19992:1-2796. (Ks. V. Lehtosalon Helsingin pitäjän kiinteät muinaisjäännökset 1962, L. Väkeväisen kaiv. kertomus, Vantaa Hakkila Maarinkunnas 1976.)

Sivut 9-22 ovat kertomukseen liittyviä karttoja.

Sivut 23-24 ovat kuvatauluja, joissa on valokuvat negatiiveista ff. 51872-79.

Diapositiivit nrot 4509-12

Luettelo kartoista ja valokuvista on kertomuksen lopussa s. 8.

Diar. 2.12.1979.

Asuinpaikka-alueen sijainti ja topografia

Vantaan Hakkilan Stenkullan kivikautinen asuinpaikka-alue sijaitsee Tikkurilan asemalta n. 1,5 km itään, Hakkilaan vievän Kuriiritien koillispuolella, Keravanjoen itärannalla. Itse kaivauspaikka sijaitsi n. 90 m itään Vanhasta Jokisillasta ja n. 15 m koilliseen vuoden 1976 kaivausalueesta (kartat s. 9, 10).

Alueella maasto alkaa viettää 23,5 metrin korkeuskäyrän vaiheilla melko jyrkästi

kohti Keravanjokea. Asuinpaikka-alueetta rajoittavat idässä kalliot, koillisessa asutusalueet ja lännessä Keravanjoki (dia 4509).

Kaivaustekniikka

Kaivaus aloitettiin paaluttamalla 74 m pitkä luode-kaakko -suuntainen peruslinja K, joka leikkasi 23,5 - 26,5 metrin korkeuskäyrät. Peruslinjaan sen lounaispuolelle koordinoitiin 2 metriä leveä koeoja K 4-78.

Koeojista tulleiden löytöjen perusteella alue laajennettiin 2 x 2 metrin suuruisin ruuduin tasokaivausalueeksi. Mittaukset suoritettiin aina ruudun itäkulmassa sijainneesta paalusta. Ruudut merkittiin isoilla kirjaimilla J-M ja parittaisilla numeroilla 4-78 (kuva 1, s. 23).

Kaivausalueella käytettiin yhtä kiintopistettä, joka sijaitsi kaivausalueen lounaispuolella olleessa vesipostissa. Sen lukema oli 399 ja korkeus merenpinnasta 22,49 m. Korkeus kiintopisteelle siirrettiin valtakunnallisesta kiintopisteestä n:o 4102, jonka korkeus on 20,532 m ymp. (kartta s. 10; pintavaaitus suoritettiin multakerroksen poiston jälkeen).

Kaivausalueelta poistettiin multakerros maansiirtokoneella ruskeaan hiekkaan saakka, jonka jälkeen maata poistettiin lastoilla 10 cm:n kerroksina.

Likamaaläikistä ja löydöistä riippuen tasoista piirrettiin tasokartat 1:25 (kartat s. 12-20) sekä profiilikartat 1:10 ruutujen 12-42, 62-68, 74-78 J:n koilliseinämästä (kartat 21-22).

Maalajit

Multakerroksen paksuus vaihteli 30-50 cm:iin kaivausalueen kaakkoispäässä ja

luoteisosassa vain 20-30 cm:iin. Mullan alta tuli näkyviin alueen luoteisosassa vaalean ruskea hienorakeinen hiekka, joka muuttui alueen puolella välin kaakkoon mentäessä karkearakeisemmaksi ruosteiseksi hiekaksi. Tutkittavan alueen luoteisosa oli lähes kokonaan myllättyä. Ruuduista J 62-64, 68, K 62-64, 70, L 72-76 tuli hiekasta esiin tiiliskiviä ja puunpalasia, todennäköisesti rakennuksen jäännöksiä (kartat s. 12, 16). Ruuduista K-L 48 kaakkoon päin löydöt sijaitsivat koskemattomassa maassa.

Yhtenäistä likamaa-aluetta ei kaivausalueella ollut todettavissa (kuvat 2-5, s. 24). Suurimmat yhtenäiset likamaaläikät sijaitsivat kaivausalueen kaakkoisosan ruuduissa J 20, 30-32, K 20, K-L 38-40, 42-44, 46-48, M 18-20 tasos^sta 1, ja tason 2 ruuduista^s J 40, K 38-40, 58-60, K-J 24, K-L 42-44 (kartat s. 13-15, 17-20, diat 4510-12). Likamaan väri vaihteli tumman ruskeasta punertavan ruskeaan ja sisälsi runsaasti hiilisirua ja nokea. Likamaakerroksen vahvuus vaihteli 5-20 cm:iin. N. 30 cm:n syvyydessä oli enää vain pieniä likamaaläikkiä (kartta s. 20), ja 35-40 cm:n syvyydessä ne loppuivat kokonaan, jolloin tuli esiin kova ruostehiekka. Alueen luoteisosan ruuduissa J-K 74-78 tuli 20-25 cm:n syvyydestä esiin puhdas hiesu.

Löydöt ja löytötiheys

Alueelta kertyi irrallisia löytöjä seuraavasti:

Saviastianpaloja	kpl 6047
<u>Kivilajiesineitä ja -iskoksia</u>	
tuuran katkelmia	1
kourutaltoja	1

	kpl
siimanpainon katkelmia	1
liuskerenkaan katkelmia	1
hioimia	3
hiottujen esineiden siruja	5
kaapimia	1
iskoksia	71
<u>Pii</u>	
nuolenkärkiä	6
kaapimia	8
iskoksia	407
<u>Kvartsi</u>	
kaapimia	4
nuolenkärkiä	1
ytimiä	3
iskoksia	559
Meripihkakorujen palasia	15
Palaneita ja palamattomia luunsiruja	143

Löydöt olivat keskittyneet suurimmaksi osaksi kaivausalueen kaakkoisosan ruutuihin J 36, K 40, L 48, 16 sekä alueen luoteisosan ruutuihin J-K 70-78. Edellä lueteltujen ruutujen väliin jäävät ruudut J-K 68-50 olivat lähes löydöttömät. Tihein löytökerros sijaitsi tasossa 1 (multakerroksen jälkeen). Kaivausalueen kaakkoisosan ruuduista alimmat löydöt tulivat n. 30 cm:n syvyydestä ja luoteisosan ruuduissa n. 20 cm:n syvyydessä. Suurimmat keramiikkakeskittymät sijaitsivat tason 1 ruuduissa J 18, 30-34, 68, L 18, 20, 24 ja M 20, tason 2 ruuduissa

J18, 46 ja L 20 sekä tason 3 ruuduissa J 20, 30 (kartat s. 14, 15, 19, 20).

Kivilajiesineiden löytöpaikat selviävät tasokartoista (kartat s. 12, 14, 15, 17, 20).

Tärkeän löytöryhmän muodostavat saviastianpalat. 6047 palasta on 2007 kpl koristeltuja. Reunapaloja on 189 kpl. Astian reuna on ollut päältä tasainen, pyöristetty tai astian sisäseinämää kohti kalteva. Astioiden seinämä on ollut suora ja koristeltu erilaisin kampaleimoin, kuopantein, kuopin, soikein painantein, suorakaiteen muotoisin painantein, kynsipainantein ja viivapainantein. Saven sekoitteena on käytetty joko hieno- tai karkearakeista hiekkaa tai kalkkia. Savimassan väri vaihtelee harmaasta kellertävän ruskeaan. Koristelun ja saven laadun perusteella alueella löydetty keramiikka voidaan luokitella kampa-keramiikan tyyllivaiheisiin II₂ ja III₁.

Yhteenveto

Alueella tutkittiin 368 m². Tutkitun alueen alimmaksi löytörajaksi mitattiin n. 23 m ymp. ja ylimmäksi n. 26,5 m ymp. Löytöjä tuli sekä likamaasta että puhtaasta hiekasta. Tyyllivaiheeseen II₂ kuuluvaa keramiikkaa löytyi koko kaivausalueelta. Tyyllivaiheeseen III₁ luokiteltavia saviastianpaloja löytyi eniten kaivausalueen luoteisosan ruuduista J-K 70-78 ja ainoastaan muutama pala kaakkoisosasta, ruuduista J 12, 32, K 30, L 18, 22, 25 - 25,5 metrin korkeudelta.

Kuriiritien ja kaivausalueen ruuturivien L, M väliin jäi n. 1-3 metrin levyinen kaivamaton kaistale, koska maa oli sekoittunut ojan ruoppausten yhteydessä. Kaivetun alueen koillispuolella kynöksellä olevasta pellostä löytyi tulisijan pintakiviä, keramiikan paloja, pii-kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, joiden löytöpaikat on merkitty kartalle (kartta s. 10). Kuriiritien lounaispuolelta, kaivettaessa esiin

puhelinkaapelia löytyi n. 25 metrin korkeuskäyrän vaiheilta tulisija. Samoin välittömästi Kuriiritien ja Stenkullaantien risteyksen länsipuolelta löytyi tyyli-
vaiheen II₂ keramiikkaa (kartta s. 10).

Tuhoutuvaksi ilmoitettu alue saatiin kokonaisuudessaan tutkituksi. Sen sijaan kaivausalueen koillispuolella oleva pelto vaatii ehdottomasti lisätutkimuksia mikäli paikan maaperään aiotaan kajota.

Luettelo kartoista ja kuvatauluista

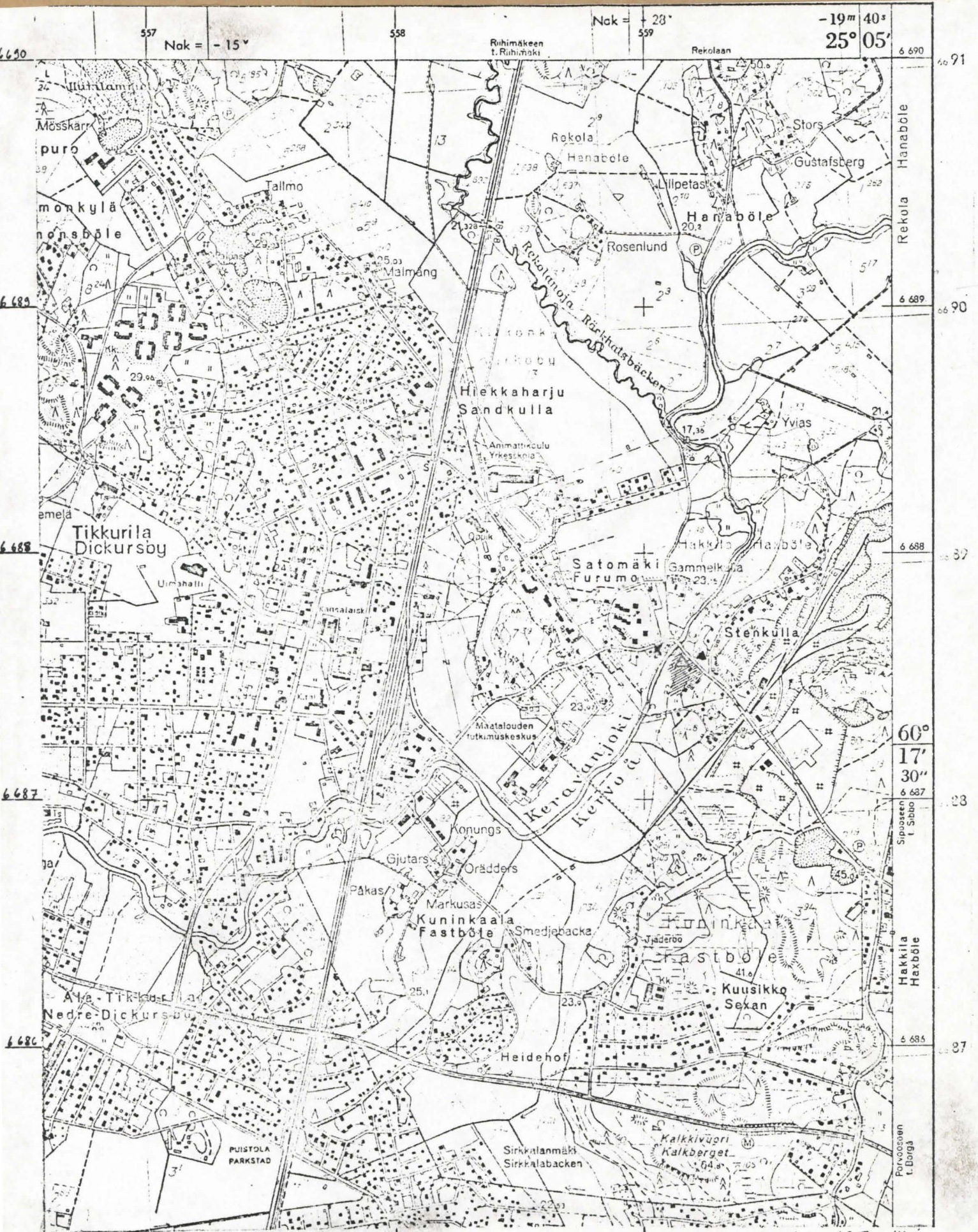
Kartat:	s. 9	Kopio peruskartasta 2043 04 MALMI, painettu 1958 A 4
	s. 10	Yleiskartta 1:500 A 2, Vantaan kaupungin rakennusviraston kunnallistekniikan suunnitteluosaston suunnitelmakartan mukaan 1:500 1978. Piirt. A. Vikkula ja E-L Nieminen
	s. 11	Pinta- ja pohjavaaituskartta 1:200 A 2
	s. 12-19	Tasokartat 1:25 A 1
	s. 20	Tasokartta 1:25 A 2
	s. 21-22	Profiilikartat 1:10 A 1

Kuvataulut:

s. 23	Kuva 1, yleiskuva kaivausalueesta (neg. 51872-75)
s. 24	Kuva 2, yleiskuva kaivausalueesta (neg. 51876)
s. 24	Kuva 3, yleiskuva tasokaivauksesta (neg. 5177)
s. 24	Kuva 4, tasokaivausalueen kaakkoisosa (neg. 51878)
s. 24	Kuva 5, tasokaivausalueen luoteisosa (neg. 51879)

Diat:

n:o 4509	Yleiskuva. Valokuvattu kaivausalueen itäpuolella olevalta kalliolta
n:o 4510	Yleiskuva tasokaivausalueesta. Valok. luoteesta kaakkoon
n:o 4511	Yleiskuva tasokaivausalueesta. Valok. kaakosta luoteeseen
n:o 4512	Työkuva kaivausalueen kaakkoisosasta

▲ kaivausalueen koordinaatit x = 8760
 y = 5922

1
H 51872-75

yleiskuva asuinpaikka-alueesta, luode-kaakko

VANTAA HAKKILA STENKULLA

2

f 51876

koeoja K , luode-kaakko

3

f 51877

tasokaivaus, kaakko-luode

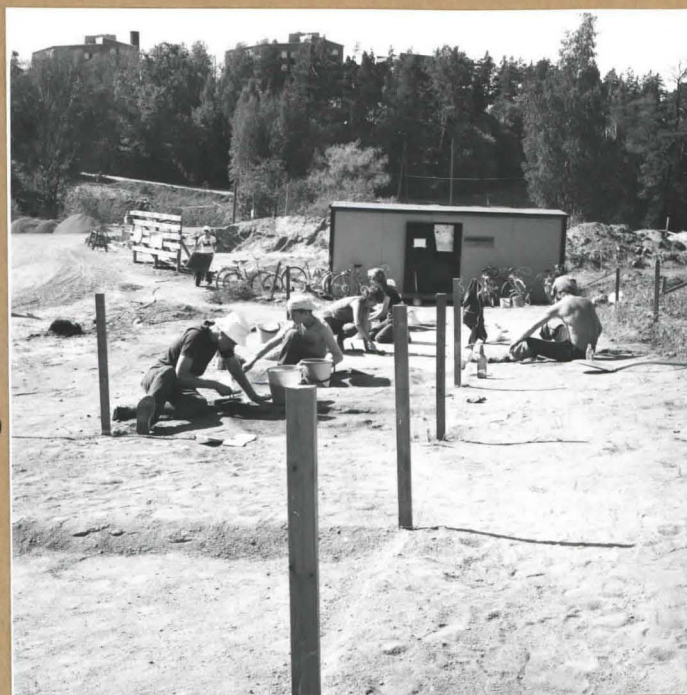
4

f 51878

tasokaivaus, tasot 2-3
luode-kaakko

5

f 51879

työkuva alueen luoteisosasta